SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No.220 JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 18, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 18-го ЛИСТОПАДА 1988 Ч. 220 РІК. XCV.

В Ню Йорку відбулася друга сесія Міжнародної комісії прослідження голоду

Члени Міжнародної комісії, посередині голова проф. Дж. Сундберг.

Ню Йорк (О. К.). — Тут в приміщеннях готелю ОН-Плаза відбулася впродовж тижня від 31-го жовтня до 4-го листопада ц.р. друга сесія Міжнародної комісії дослідження голоду 1932-33 років.

Сесією проводив голова комісії проф. Якоб Сундберг зі Швеції, а участь в ній брали проф. Ґ. Дрейпер із Великобританії, проф. Джан Гамфрі з Канади, проф. Ґеорґ Лєвасер з Франції, проф. Рікардо Лєвене з Арґентини, проф. Кові Олівер із ЗСА і проф. Джо Верґевен з Бельгії.

Присутніми цілий час в часі сесії були представники СКВУ: заступник президента Василь Киселюк, Мирон Барабаш — секретар, д-р Ярослав Кальба — екзекутивний директор Комітету Прослідження Великого голоду при СКВУ, д-р Юрій Данилів, координатор адвокатів при СКВУ і один з організаторів Міжнародної комісії, відповідальний за усі її правні проблеми; адвокати Мирослав Смородський із ЗСА, Ярема Таурידзький з Арґентини та Андрій Єнкала із Великобританії. З приводу затяжної недуги не був присутній голова Комісії Прослідження Великого голоду при СКВУ Ігнатій Білинський. Перекладачем була Лариса Темпл.

Впродовж чотирьох днів Міжнародна комісія заслухала зізнань покликаних дев'ять свідків з Канади та ЗСА, які пережили голод в роках 1932-33. Переслухання і опитування свідків відбувалося за прийнятою міжнародною процедурою, при активній співучасті двох адвокатів-канадців. Один із них, Вілліям Лібер, що заступав Джана Сопінку, був адвокатом СКВУ, другий, Іян Гантер, заступав сторону оскарженого у тому випадку уряду СССР. Оба вони, як і члени Міжнародної Комісії ставили питання свідкам-очевидцям.

Крім цих очевидців на лаві засіли також експерти які подавали свої інформації про Великий голод; демограф Лєшек Косінський, економіст, проф. Микола Чировський та історик д-р Джеймс Мейс.

Після заключного резюме в п'ятницю 4-го листопада другу сесію закрито з повідомленням, що заключна сесія відбудеться з початком 1989 року.

В Ню Йорку відбулися зустрічі із кандидатами на президента СКВУ

Ню Йорк. — Конференція Центральних Українських Академічних Товариств запросила на зустріч із громадянством Ню Йорку та околиці двох кандидатів на президента Світового Конґресу Вільних Українців, Василя Кирилюка і Юрія Шимка. Це перша такого роду імпреза, в якій кандидати могли представитися громадянству та подати свої думки на тему дальшої програми і завдань СКВУ і дала можливість також зацікавленим учасникам поставити кандидатам ряд питань, які нуртують серед української громади у зв'язку із близьким V Конґресом СКВУ.

У четвер, 3-го листопада ц.р. о год. 6-ій вечора представники української громади вітали В. Кирилюка тут у приміщеннях НТШA, бо він перебував тут з приводу сесії Міжнародної комісії дослідження голоду. Зустріч відкрив від КЦУАТоварств інж. Зіновій Туркало, який привітав гостей і подав коротко інформації про нього.

В. Кирилюк щиро та відверто подав свій життєпис, з якого присутні довідалися про довгу військову кар'єру того українця, уродженця Канади. Він також розповів про свою довголітню працю в Секретаріяті СКВУ зокрема в останніх роках на пості заступника президента.

Хоча, як сам заявив, думав радше тепер вже відійти від проводу, погодився кандидувати на президента, коли теперішній президент Петро Саварин категорично відмовився від поновної кандидатури.

Кандидатуру В. Кирилюка підтримує найстарша українська організація в Канаді, Союз Українців Самостійників, а разом з нею Союз Українок Канади і Союз Української Молоді Канади, як також організація Ветеранів і Федерація Українських Підприємців. Все це організації аполітичні, але, як пояснював В. Кирилюк, тісно пов'язані із Державним Центром.

Коли йдеться про майбутнє, то для В. Кирилюка найважливішою справою є наладнання фінансів та праці із затрудненням платного екзекутивного директора і президентом, який живе у місці Секретаріяту. Не менше важливим являється для В. Кирилюка притягнення до активної праці в Секретаріяті СКВУ молодших осіб з повним знанням української і англійської мов та відповідним вишколом.

Вкінці В. Кирилюк незвичайно гарно та тепло висловився про другого кандидата на президента СКВУ, Юрія Шимка, підкреслюючи його громадську вироб леність і практику у політичному канадському світі.

Зустріч громадянства Ню Йорку із Ю. Шимком була запляновано на суботу 12-го листопада ц.р., у тому самому приміщенні.

Д-р М. Квітковська відвідала Англію

Торонто. — Організація Українських Жінок у Великій Британії, головою якої є Богданна Крушельницька, запросила голову СФУЖО д-ра Марію Квітковську взяти особисто участь у ювілейній конференції ОУЖ, одної із складових організацій і члена-основника СФУЖО.

Ювілейна конференція відбулася величаво в Манчестері в днях 22-23-го жовтня ц.р. з нагоди 40-ліття існування ОУЖ.

На конференцію прибуло 110 делеґаток із 34-ох клітин та велике число представників громадських організацій. Від Національної ради жінок Англії, членом якої є ОУЖ, прибула Мері Валдрон, зі Швайцарії приїхала Зоя Нижанківська, голова Українського Жіночого Товариства Швайцарії.

На святковому бенкеті виступила зі словом голова СФУЖО д-р М. Квітковська. Вона щиро привітала ювілярок, підкреслюючи важливу ролю, яку українське жіноцтво виконує для української громади та української справи. Також голова склала подяку за співпрацю з українськими жіночими організаціями в рамках СФУЖО та підтримку федерації, яка в цьому році теж відмічує 40-ліття свого існування. Голова взяла теж участь у святковому концерті з нагоди конференції.

Під час свого перебування в Англії голова СФУЖО відвідала також Віру Смереку, голову складової організації СФУЖО, Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Братфорді і мала там зустріч із членством. Також відвідала Лондон, де зустрічалася з членами Управи тієї ж організації. Голова ще зустрічалася з представниками Союзу Великої Британії (СУБ) та Об'єднання Українців у Великій Британії. Теж відвідала пам'ятник св. Володимира, недавно поставлений з нагоди 1000-річчя Хрищення України.

В днях 19-21-го листопада ц.р. в Торонто відбудуться річні наради СФУЖО, на яких буде відмічене 40-ліття федерації.

В Торонто відбудуться збори СКВОР і виховний семінар

Торонто. — Загальні збори СКВОР і виховний семінар відбудуться в рамках 5-го Світового Конґресу Вільних Українців в днях від 22-го до 27-го листопада ц.р. в Торонто. Загальні збори СКВОР відбудуться у вівторок, 22-го листопада від год. 3-ої до 6-ої по полудні в приміщенні готелю, де відбуватиметься конґрес. Програма Загальних зборів, крім формальних точок, включатиме огляд стану українського шкільництва в діяспорі.

В суботу, 26-го листопада від год. 9:30 до 12-ої відбудеться виховний семінар на теми: ідейне обличчя молоді в Україні — Петро Рубан; питання ідентичности та збереження молодого покоління — д-р Надія Скоп; виховно-навчальний аспект (роля батьків і школи) — проф. В. Боднарчук. Відтак буде дискусія і проєкція на майбутнє.

Дещо з подробиць про Тисячоліття у Вашінґтоні

Джерзі Сиги, Н. Дж. (Л. Коленська). — „Свободу" у п'ятницю, 11-го листопада ц.р. відвідав д-р Юрій Солтис — голова Ділового Крайового Комітету 1000-річчя Християнства в Україні, щоб додатковими інформаціями поширити картину маніфестаційних днів у Вашінґтоні, що відбулися з нагоди цих великих роковин в днях від 7-го до 9-го жовтня.

Д-р Ю. Солтис

Зараз із самого початку розмови з редакторами д-р Ю. Солтис підкреслив велелюдність цієї маніфестації, сказавши, що згідно з повідомленнями вашінґтонської поліції, в ці відзначення включилось 20,000 осіб, до чого причинились УНСоюз, УАКРада і УККА та інші організації, закликаючи свої відділи, щоб вони взяли масову участь, як теж завдяки Владикам, що заохочували своїх парохіян прибути сюди якнайчисленніше і завдяки організаціям молоді, що появилась великим числом, як і всім громадянам, що вважали своїм обов'язком підтримати заходи Крайового Комітету.

Опісля д-р Ю. Солтис теж згадав, що Андрій Білик ще перед святкуваннями у Вашінґтоні, вислав про них інформації до 1,600 американських газет. Відгук був добрий. Згідно з отриманими повідомленнями, про ці святкування обширно писали в багатьох містах Америки. Цим самим Екзекутива Крайового Комітету вважала за відповідне звернутись до громадян, щоб надалі подавала відповідні інформації до їхніх місцевих газет.

Д-р Солтис зазначив, що в пресі ще не було подано, що під час відзначувань у Вашінґтоні — Владика Всеволод промовляв до греків у їхній катедрі у Вашінґтоні, підкреслюючи велетенське значення 1000-ліття Хрищення України. Це саме зробив пастор Олекса Гарбузюк і голова Ділового Комітету в Першій Баптистській церкві у Вашінґтоні. Він же і подбав про те, щоб на концертах у п'ятницю і неділю була велика кількість не українців, заздалегідь розділивши певну частину дарових квитків. Фраґменти із святкувань появились на телебаченні у багатьох містах Америки. Частинно інтерв'ю д-ра Солтиса, як голови Ділового Комітету з репортером каналу ч. 5, передано на телевізії у Вашінґтоні на двох руслах увечері 8-го жовтня. Комітет теж подбав про те, що два інтерв'ю з головою Ділового Комітету та частини концертів були передані почерез „Голос Америки" в Україну. У цій справі дуже допоміг Віктор Кулій.

Відтак д-р Солтис поінформував про те що під час

(Закінчення на стор. 3)

СХОДИНИ УБТА

Торонто, Канада. — Новообрана та уступивша управа Українського Бібліотечного Товариства Америки (УБТА) відбудуть свої сходини під час V Конґресу СКВУ в Торонто. Управи запрошують на ці сходини членів УБТА і симпатиків, які будуть учасниками Конґресу СКВУ. Зустріч відбудеться у приміщеннях конґресу. Зацікавлені повинні зголоситися до мґра Богдана Ясінського при реєстраційному столі від 23-25-го листопада в Гарбор Кесл Рестін Готелі.

У Женеві завершилася чергова рунда переговорів

Женева. — У вівторок, 15-го листопада, тут завершилася 11-та рунда переговорів у справі роззброєння між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом. На останній зустрічі, що проходила у совєтській місії, голова делеґації ЗСА Макс Кемпелман і голова делеґації СССР Алєксєй Обухов потиснули один одному руки і оголосили, що мають надію зустрітися наступного року.

„Ми надіємося на проґрес у переговорах при адміністрації Буша", — сказав Обухов на пресовій конференції, що відбулася після закінчення переговорів.

„Новий президент продовжить політику Рональда Реґен у справах роззброєння", — заявив журналістам Кемпелман. Він не приховував, однак, що на шляху укладення договору про 50-відсоткове зменшення стратеґічної зброї залишається кілька бар'єрів і покищо неясно, як їх подолати.

Сторони близькі до підписання угоди про крилаті ракети, що запускаються з літаків. Зрушилася з мертвої точки і проблема підрахунку мобільних міжконтинентальних ракет. Однак дві проблеми і далі далекі від вирішення. Перша стосується засягу міжконтинентальних ракет. Американці вважають, що покищо не існує надійних способів перевірки і контролі реальних радіюсів дії тих чи інших стратеґічних ракет, без чого ЗСА не погодять ся укласти будь-які угоди.

Друга проблема — стратеґічна оборонна ініціятива (СДІ). Совєтський Союз і далі настоює, щоб СДІ була включена в умови договору. ЗСА твердять, що СДІ не є „предметом для обговорень".

Історія свідчить, що СССР вернувся за стіл переговорів у Женеві лише після того, як ЗСА оголосили про створення СДІ. З самого початку совєтська делеґація не приховувала, що відмова З'єднаних Стейтів від створення СДІ — одна з головних умов для успішного завершення переговорів. Однак Адміністрація Р. Реґена заявила, що створення космічного захисту проти ворожих ракет не є „об'єктом торгів" на переговорах.

Якщо вірити передвиборчим обіцянкам Джорджа Буша, то і його Адміністрація не відмовиться від дальшого розвитку СДІ.

Закінчення чергової рунди переговорів співпало з повідомленням про візиту в ЗСА Міхаїла Ґорбачова. Журналісти запитали Кемпелмана, чи будуть Реґен і Буш обговорювати з Ґорбачовим справи роззброєння. Голова делеґації ЗСА лише розвів руками: „Я просто не в курсі справ того, про що в них буде мова".

Офіційне закриття 11-ої рунди переговорів відбулося в середу на урочистій церемонії. Сторони обмінялися копіями уже досягнутих угод.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ МІЖПРОСТІРНИЙ корабель „Буран", облетівши кілька разів землю без астронавтів, повернувся щасливо на летунську базу в районі Байконур. Корабель в СССР назвали „Космолєтом", може тому, що він літає в космосі без пілотів чи астронавтів. Західні кореспонденти покищо не довідались, як Совєтський Союз плянує використовувати міжпростірні кораблі типу „Буран". Позитивом, очевидно, треба вважати також й те, що в СССР повідомили не тільки про запуск корабля, але і про відкладення полету у зв'язку з трудноцами.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ІРАН Й ІРАК закінчили воєнні дії, Китайська Народна Республіка почала розглядатися за новими „клієнтами" закупу зброї, дохід з якої китайські лідери перекидали на покращання економіки, модернізацію своєї армії, розбудову індустрії та покращання життєвого рівня населення. У зв'язку з подіями на Близькому Сході, зокрема довгою майже дев'ятирічною війною між Іраном й Іраком, Китай перетворився на одного з більших експортерів зброї і військового виряду у світі. КНР продала зброї на суму понад два більйони долярів і тим самим зайняла четверте місце, після ЗСА, СССР і Франції, які все ще займають перші місця. Поінформовані особи кажуть, що велику кількість китайської зброї купують також інші арабські країни.

ЦЕНТРАЛЬНА МАДЯРСЬКА газета „Мадьяр Гірлап" і мадярське інформаційне аґентство повідомили, що в Мадярщині покликано до життя нову некомуністичну політичну партію під назвою „Федерація свобідних демократів". Кореспондент аґентства Ассошієйтед Пресс інформує, що хочуть цього комуністи чи ні, в тій країні почали оживати також інші політичні партії, які покищо діють підпільно, або скриваються під невинними назвами оборонців релігійних і людських прав, прихильників вільних робітничих профспілок тощо. Нова партія домагається виведення з Мадярщини усіх совєтських військових частин і більшого голосу у Варшавському Пакті та допущення до парляментарних виборів також інших партій.

СИТУАЦІЯ В АФҐАНІСТАНІ дуже непевна, кажуть політичні спостерігачі й інформують кореспонденти в більшості з Ісламабаду в Пакістані. Москва не тільки залишила велику кількість зброї для місцевих комуністів, але навезла в останньому часі чимало ракет, заінсталювавши їх переважно довкола Кабулю. З цих ракет комуністи почали обстрілювати гнізда повстанців в довколишніх горах. Озброївши комуністів модерною зброєю, совєтські дорадники висилають їх на фронт проти муджагедінів. Крім того Совєтський Союз дуже сповільнив, майже стримав, виведення свого війська з Афґаністану нібито з причини пожвавлених активностей антикомуністичних партизанів і їхнього небажання творити спільний з комуністами уряд. Головний плян Москви є закріпити комуністів, допустити до створення коаліційного уряду, дати їм в руки модерну зброю, щоб вони при сприятливій нагоді перехопили владу і, очевидно, контролю над цілим Афґаністаном.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЯ Їцак Шамір, отримавши від президента Хаїма Герцоґа мандат на створення нового кабінету після парляментарних виборів, які, як відомо, відбулися там 1-го листопада цього року, має намір запропонувати Лейбористській партії Шімона Переза приступити до коаліції і створити міцний уряд, очевидно під його керівництвом. В кінці цього тижня Шамір має в пляні зустрінутись з Перезом і обговорити з ним свою пропозицію. Політичні спостерігачі заявляють, що ця пропозиція цілковито зміняєранішу позицію Шаміра, який ще кілька днів тому не допускав такої можливости. Ізраїльські засоби масової інформації обговорюють тепер „за" і „проти" перспективи творення всенаціонального уряду.

ЕСТОНІЯ ВСТАНОВЛЕННЯМ ПРАВА ВЕТА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗАКОНОДАВСТВА СССР

Москва. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" в Москві Филип Тавбман інформує, що Верховна Рада Естонської ССР, яка розпочала свої наради 16-го листопада ц.р., прийняла поставу про право вета Естонії до всесоюзних змін законодавства і Конституції, які, очевидно, будуть прийняті всесоюзною Верховною Радою СССР незабаром.

Західні політичні спостерігачі кажуть, що естонські офіційні комуністичні чинники, як виглядає з висліду голосування, не прийняли порад Віктора Чебрікова, колишнього керівника КГБ а тепер члена Політбюра, який, відвідуючи недавно Естонію дораджував місцевим керівникам не входити в конфронтацію з центральним урядом в Москві, а зглядно з Центральним Комітетом КПСС, Політбюром і самим генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим, з доручення якого Чебріков і два інші члени Політбюра відвідували прибалтійські республіки.

Навпаки, прийняття постанови Верховною Радою Естонської ССР права вета, тобто права відкинути прийняті на всесоюзному рівні постанови у справі змін законодавства і Конституції, дуже загострили відносини Таллїну з Москвою, але, як кажуть аналітики, естонські лідери ледве чи могли позволити собі на інше, більш сприємливе для Москви рішення, бо тоді вони мусіли б зрезиґнувати під тиском власного народу, який у 90 відсотках підтримує постанову і домагається широкої автономії, яка включає виведення совєтського війська, друкування місцевої валюти, створення міністерства закордонних справ і передання повної контролі в руки місцевого керівництва над економікою. Існували побоювання, що на згаданій сесії Верховної Ради СССР будуть прийняті більш гострі й більш далекойдучі постанови, а саме проголосять повну незалежність від Москви і тоді не відомо як реаґував би московський центр, який заздалегідь подбав про введення до Таллїну спеціяльних частин міліції „чорних беретів", особливо жорстоких, створених правдоподібно для розправи з демонстрантами, національними рухами в республіках, учасниками масових мітинґів тощо.

Треба, однак, визнати, що естонці рішились в тому випадку на дуже рішучий й далекойдучий крок, приймаючи постанову, що республіка має право, згідно з місцевим законодавством, відмовитись від пропонованих змін, які, як кажуть спеціялісти, значно обмежуватимуть владу республіки. Приблизно 900,000 естонців, з усіх 1,5 міл. населення підписали петицію до республіканської Верховної Ради, копію якої було вислано також М. Ґорбачову, яка домагається повної незалежности і категорично відкидає запропоновані ним і Політбюром в Москві зміни законодавства і доповнення до Конституції.

Покищо тяжко сказати, як буде реаґувати Москва на естонський виклик. Але коли усі три Прибалтійські республіки будуть виступати солідарно сьогоднішнє центральне керівництво імперією ледве чи зважиться на далекойдучі кроки чи мілітарне придушення самостійницьких стремлінь балтійців, які, нема де правди діти, встановили прицидент, свого роду взірець для інших поневолених народів, які однак, для здійснення своїх мрій потребують моральної і політичної підтримки Заходу.

В АМЕРИЦІ

КАНЦЛЕР ФРН Гельмут Коль в понеділок вранці, 15-го листопада, прибув до Вашінґтону і в той же день зустрівся в Білому Домі з президентом Роналдом Реґеном, державним секретарем Джорджом Шулцом та міністром оборони Френком Карлуччі. Темою їхніх переговорів були відносини між Заходом і Сходом та питання модернізації сил НАТО в зв'язку з американо-совєтським договором про знищення ракет середньої та малої відстані. Представники американського Уряду висловили стурбованість, що кредити, видані Заходом Совєтському Союзові, допоможуть Москві озброюватись. Пізніше Г. Коль зустрівся з Дж. Бушом і відвідав Джроджтавнський університет, де йому надано почесне звання доктора. В понеділок вечором Г. Коль був на прийнятті з нагоди 80-ліття С. Візенталя в Ню Йорку і вилетів до Західньої Німеччини вечором у вівторок.

МІХАЇЛ ҐОРБАЧОВ приїде до Ню Йорку на початку грудня ц.р., щоб виступити на Генеральній Асамблеї ООН. Він також зустрінеться з президентом Роналдом Реґеном і Джорджом Бушом. Передбачається, що ця зустріч відбудеться 7-го грудня, тобто через рік після вашінґтонської зустрічі на вищому рівні. Пресовий секретар Білого Дому заявив, що цього разу це буде звичайна зустріч, а не зустріч на вершинах.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ВЕЛИКОБРИТАНІЇ Марґарет Тачер у вівторок, 15-го листопада вечором приїхала до Вашінґтону для прощальної зустрічі з президентом Роналдом Реґеном і першої розмови з новообраним президентом Джорджом Бушом. Великобританія є надійним союзником ЗСА в Західній Европі. М. Тачер висловила своє вдоволення з приводу обрання Буша, відразу ж після виборів. З президентом Реґеном вона зустрілась в середу, а з Бушом у четвер.

У ЗСА ЗРОСТАЄ ВИПУСК промислових товарів. Це явище викликав „стрибок" у виготовленні устаткування для бюр, а також виробництва автомобілів. Американські заводи і шахти збільшили випуск продукції в жовтні на 0.4 відсотки в порівнянні з вереснем ц.р. Американська економіка безперервно зростає, починаючи з листопада 1982 року. В історії країни за мирних часів ніколи ще не було такого тривалого зросту економіки.

ДЖОРДЖ БУШ ПОВЕРНУВСЯ з Фльориди до Вашінґтону після чотириденного відпочинку і 15-го листопада зустрівся з канцлером ФРН Гельмутом Колем. Потім він почав формувати новий кабінет. Одним з найголовніших радників Дж. Буша вважають Джана Сунуну, який, можливо, покине посаду губернатора стейту Ню Гемпшир і займе пост шефа персоналу Білого Дому. Новим державним секретарем відразу ж після виборів Дж. Буш назначив Джеймса Бейкера, колишнього секретаря скарбу. Відомо також, що теперішній секретар скарбу Ніколас Брейді залишиться на своєму пості. Хто стане міністром оборони покищо невідомо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Мадярщина хоче демократизувати свою політичну систему

Розмовляючи з мадярськими журналістами, міністер юстиції в теперішньому уряді Кальман Кульсар заявив, що його міністерство застановляється над леґалізацією інших, крім Комуністичної, політичних партій. Для цього потрібно, очевидно змінити законодавство країни і тому незабаром уряд запропонує парляментові законопроєкт, який реґулюватиме діяльність політичних партій.

Заява міністра і публікація його заяви в офіційній пресі заскочила багатьох не тільки мадярів, але також політиків в інших сателітних державах, які спочатку не вірили поголоскам поки становище уряду прем'єр-міністра Мадярщини Каролі Ґроса, який є рівночасно першим секретарем компартії, не появилась у пресі. Покищо ще невідомо чи парлямент погодиться прийняти запропонований законопроєкт, але якщо його підтримуватиме Центральний Комітет Комуністичної партії Мадярщини, то не можна навіть сумніватися у його прийняття. Міністер Кульсар вже згори натякає про можливість існування багатопартійної системи в Мадярщині, першій сателітній країні, яка хоче здемократизувати свою політичну структуру. Згаданий міністер однак натякає, що діяльність політичних партій буде контрольована мадярською конституцією і законами країни.

Західні політичні аналітики і спостерігачі називають цей експеримент „реформованою демократією", тобто такою, яку комуністичний уряд і компартією прийнята конституція та закони обмежуватиме до мінімуму, щоб бува в вільних виборах, якщо такі взагалі будуть допущені, котрась з політичних партій, чи коаліція, не захотіли перехопити владу в країні. Партійний керівник Ґрос називає цю реформу „політичною демократизацією" і її він напевно вже заздалегідь узгіднив з генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим, з яким він недавно зустрічався. Може тому й неприпадково совєтський міністер закордонних справ Едуард А. Шеварднадзе говорив про виведення совєтського війська з Мадярщини й інших сателітних країн, але Мадярщину він згадав, як першу країну.

К. Ґрос, виступаючи на телевізії, заявив, що парляментарні вибори в Мадярщині відбудуться літом 1990 року. Західні дипломати звертають увагу, що правдоподібно в тому часі щойно почнуть дискутувати про перехід на „демократичну" систему, а тим часом цю справу треба вважати за димову заслону, якою мадярські комуністи бажають закрити економічну кризу, яка назріває. Комуністичні країни не можуть позволити собі на правдиву багатопартійну систему, бо це означало б кінець їхнього владування.

Леонід Мостович

ПЕРЕД V КОНҐРЕСОМ СКВУ

II.

Загалом, нам треба реально глянути, в який спосіб скріпити наші політичні позиції у вільному світі. Ніде правди діти, в політиці західнього світу силу мають два фактори: гроші й голоси. Перший фактор для нас нереальний, бо ми покищо не представляємо фінансової сили в порівнянні з іншими етнічними групами. Над другим фактором варто подумати. Він може сильніший для нас, як ми про це думаємо, зокрема, коли б створити один голосовий бльок з іншими східньоевропейськими народами і спільним фронтом у певних виборах перемогти. Тоді перестануть викидати наших людей без причини з виборчих комітетів. Такі міркування можуть виглядати багатьом утопією, але на світі все можливе, особливо, як в тому напрямі йдуть зусилля. Нам рішуче треба брати більш активну участь в громадсько-політичному житті країни нашого поселення, кандидувати на адміністративні, парляментарні чи навіть партійні пости. Вже багато між нами є людей, що тут роджені, аби приїхали сюди дітьми, і володіють добре мовами країн поселення та мають відповідні кваліфікації на те. СКВУ повинен мати спеціяльну референтуру, що тим займалася б.

СКВУ мусить глядіти в майбутнє. Вчора й сьогодні вже за нами, а завтра ще перед нами. Майбутнє — пляноване, обдумане й засіяне — дасть врожай. Ось, візьмімо, що-року деякі наші фінансові установи чи організації приділяють певну суму грошей на допомогу студіюючій молоді. І так — тільки одиниці дістають одну чи дві тисячі, а подавляюча більшість тільки сотні долярів. Ці суми не є великою допомогою для студентів у Америці чи Канаді. Вони мали б, можливо, більшу вартість десь в Бразилії, чи іншій країні Південної Америки.

Коли б з тих грошей створити десять стипендій річно, по десять тисяч, для охочих молодих людей навчатися журналістики, кіностудії, дипломатії, українiстики чи телекомунікації, що сьогодні охоплює світ, а завтра ним володітиме, за десять літ ми мали б в тих ділянках поважний дорібок. У демократичних системах, зокрема для поневоленого народу, такі фахівці не мають ціни. Ми маємо сьогодні вже багато відомих постатей різних наук і завдяки їм наші позиції в країнах поселення ростуть. В загальному ми не змарнували часу на еміґрації, ми багато осягнули. Може були б ще й більше осягнули, якщо б не тратили були стільки дорогої енергії на поборювання самих себе.

Нема на світі суспільства, що не мало б внутрішніх проблем, слабостей, непорозумінь. Проте в кожній упорядкованій спільноті існує якась авторитетна установа, що її опінія й голос є респектовані загалом. Такою установою у нас повинен бути СКВУ. Піднести його до таких висот, це обов'язок і завдання всіх нас і користь з цього буде всім нам. Всі групи й середовища мусять зрозуміти, що кладення колод під ноги СКВУ не є в їхньому інтересі, бо потапаюче СКВУ потягне всіх за собою. Наступ на нашу політичну еміґрацію, а зокрема на нашу самостійницьку ідею, не малітиме, а кріпшатиме. Сильне СКВУ — це запорука нашої здібности відстояти й зберегти нашу честь і нашу ідею.

Реасумуючи все сказане, варта ще б застановитися над нашим відношенням до України. В своїх нарадах та резолюціях СКВУ напевно присвятить цій темі багато уваги. Буде багато патріотичних фраз і слів, але чи нарешті буде зрозуміння однієї великої істини, що всі ми і тут і там є синами й дочками одного народу.

Вони поневолені, а ми тут вільні, і це єдина між нами різниця. Очевидно, що неволя витворює не тільки героїв-дисидентів, але й вислужників-рабів. За цих останніх не можемо робити винними носіїв і творців нашої культури, які в обставинах часто безнадійних продовжують боротьбу за існування українського народу. Над цією темою слід поважно застановитися. Є багато розумних людей в кожному середовищі, щоб довести до унормування взаємовідносин по обидвох боках залізної заслони. Замість критики, бойкотів і обвинувачень, ми повинні наших братів підносити, їм допомагати, заохочувати до витривалости в боротьбі за Богом дані, Україні права. Але не дай Боже, щоб ми нашим поступуванням дали претекст до репресій. Ми боремося за Україну тут, а вони хай борються там. Ні вони нами, ні ми ними не можемо керувати.

От, як бачимо, СКВУ має великі завдання. Не всі йому буде під силу розв'язати і не всі є порушені в цій статті. Надіймося, що V конґрес буде успішним. До яких висот виросте ця наша централя в наступних роках, рішить у великій мірі результат V конґресу.

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Меценати життя

Незвичайно благородною і корисною прикметою людини, яка могла так влаштуватись в житті, що може заспокоїти всі свої та своєї родини життєві потреби, є охота ще бодай частину свого маєтку дарувати на різні громадські, церковні, культурні, наукові чи політичні цілі, щоб таким чином ці установи могли існувати та справніше працювати в користь своєї спільноти. Є й такі жертвенні люди чи родини, що на свій кошт виховують деяких сиріт чи бідних дітей на корисних громадян своєї спільноти. І всіх таких жертвенних громадян, що діляться своїм маєтком зі своєю громадою називаємо добродіями чи меценатами.

Кожний нарід має своїх більших чи менших меценатів, хоч би згадати, що в місяці листопаді цього року дуже популярний телевізійний артист Косбі подарував для університету чорних в Алябамі 20 мільйонів долярів. Хоч у нас аж таких меценатів немає, але в нас таки є багато жертводавців чи громадських меценатів. Є такі, що від початку свого заробкування на цій новій землі Америки завжди ділилися своїми доходами зі своєю громадою та постійно спомагали кожну установу більшими чи меншими жертвами. Не минали теж ані збирачів до пушок громадських установ чи жадних громадських свят чи т. зв. академій, а до того часто ще жертвували свій відпочинковий час для праці в українських громадських установах. За своїх 30-40 років жертвенної праці та грошової допомоги в долярах того часу трикратної вартости сьогоднішнього доляра — вони є дійсними меценатами й, на мою думку, незвичайно вартісними хоч часто нашою громадою призабутими. Деякі їх жертви можна підсумувати на десятки а то й сотні тисяч долярів.

В останніх десятках років є в нас такі меценати, що жертвують на вибрані цілі чи інституції десятки тисяч одноразово. Щораз більше маємо фундаторів, які вибирають собі якусь ціль чи інституцію вкладають кілька десяток тисяч долярів на добре опроцентування, а процентами спомагають свої вибрані чи люблені цілі. І треба дякувати Богові, що маємо таких добродіїв, які ціле життя попирали свої інституції у їхнім розвитку та що маємо тепер фундаторів чи меценатів, що помагають своїми одноразовими жертвами згаданим інституціям рости та працювати на ширшу скалю. А котрі жертводавці для нашої громади цінніші? На мою скромну думку кожний наш жертводавець, що жертвує таким чи іншим способом є найшим громадянином добродієм, якому наша громада повинна бути вдячна.

Проте, мабуть, у нашій громаді немає ще досі таких жертводавців, що можна б назвати меценатами життя. Як відомо, то в останньому десятиріччі у більших американських шпиталях починають хірурги виконувати складні операції чи т. зв. трансплянтації чи перещеплювання органів від здорових людей на місце хворих чи майже знищених органів у хронічно хворих. Сьогодні виконують сотні різних трансплянтацій серця, нирок, печінки й тощо. У 1987 році у ЗСА виконано щонайменше 1,400 трансплянтацій серця. При тому зрозуміло постають труднощі де дістати такі здорові органи, що їх можна б трансплянтувати до хворої людини. Пошуки йдуть у різних напрямах. Є часто хворі, що вмирають з приводу хвороби якогось одного органу тіла, хоч інші залишаються ще у відносно здоровому стані.

Проте, найбільшу увагу звернено на наглі смертні випадки й тут увага звернена на водіїв автомобілів, мільйонів водіїв, з яких нагло вмирає у здоровому стані в наслідок нещасливого, непередбаченого випадку 35-40 тисяч річно. Тож не диво, коли кожний водій погляне на відворотну сторінку свого „лайсенсу" і там знайде зобов'язання чи тестамент, в якому він на випадок смерти записує якийсь один чи всі органи для тих, що їх потребують. Очевидно про такий тестамент повинні знати найближчі з рідні, а ще краще мати копії такого тестаменту. Для незвичайно скорого повідомлення та транспортації таких органів до місця потреби поліція доставляє такий тестамент та згоду родини по негайній автопсії тіла померщого, літаком відставляє законсервовані органи до місця де в шпиталі чекає на це важко хвора людина. Таку справну процедуру протягом 24-40 годин реґулює спеціяльна організація т. зв. UNOS (United Network for Organ Sharing), яка має на обліку всіх таких хворих по різних шпиталях Америки та час їх можливого життя.

Жертвування органів свого тіла після смерти не противорічить, мабуть, жадним релігійним визнанням, хоч УНОС людям, що не є цього певні, дораджує порадитись перед підписанням такого тестаменту зі своєю родиною та своїм священиком. Бож згідно з нашою релігією душа відходить у вічність, а тіло залишається у землі.

Щоб зрозуміти, яку велику й неоцінену жертву складає своєму ближньому такий

(Закінчення на стор. 4)

Микола Бараболяк

„ПЕРЕСТРОЙКА" ХАЙ „ПЕРЕСТРОЮЄ" ПОВОЛЕНЬКИ!

У декого з нас дуже примітивний і наївний підхід до питання ґорбачовської „перестройки". З деякою дозою „Shadenfreude" дехто висміває: ось проминуло вже три роки, а в Совєтському Союзі нема цукру, кави, навіть за мукою треба стояти у чергах. Народ огірчений. Ґорбачову отже стелиться ця сама дорога, якою відійшов Хрущов. З тим дехто пов'язує сподівання, що заходи Ґорбачова так здеморалізують суспільство, що неминуча революція.

Цілий західній світ сприяє „перестройці" і покладає на неї надії. Німці й інші европейські країни готуються інвестувати в „перестройку" (не від того і ЗСА!) більйони, вважаючи, що розвиток подій у Росії йде у корисному для світу напрямі. Ніхто здорово думаючий не надіється, що економіка СССР може бути наладнана за три роки, і що за такий час система може переключитись у ринкову систему. Встановити комуністичний рай у Росії взяло хоч півсторіччя. То, мабуть, не вистачить навіть десяти років, щоб система вільного ринку знайшла там застосування. Йдеться про перебудову ментальности підсовєтської людини, щоб вона перестала покладатись на те, що держава забезпечить її усім, а навчилась брати ініціятиву і вміла сама давати собі раду.

Годі бути певним, що „перестройка" буде мати успіх, і хрущовський прецедент не переможе. Мені йдеться про нашу психологічну настанову: пов'язувати нам із „перестройкою" деякий оптимізм у наших бажаннях й інтенціях, чи крякати, як дехто, що вся ця ґорбачовська затія нікудишня і присуджена на невдачу та надіятись на революцію, коли вона провалиться.

На мій розсуд, такий підхід до питання для нас некорисний. Перш за все наївно надіятись на саму можливість революції в СССР. Ситуація при кінці цих вісім десятих років не та, що у сімнадцятих роках. Тоді царська система просто розклеїлась. Нині мілітарний комплекс плюс каґебіські сили у знаменитій формі, здатні опанувати кожну евентуальність. Ґорбачов відсунув керівників секторів безпеки і війська з членства у Політбюрі, поклав на їх чоло своїх довірених, але з того не виходить, що він не доцінює того фактора для втримання імперії. На випадок, коли б насправді під Ґорбачовим захиталась підлога, мілітарно-каґебівська система візьме верх й імперія не захитається чи було б для нашого народу корисно, коли б таке сталось?

Один важливий фактор, чому не може в Росії прийти до революції: народ пережив одну революцію, боїться другої, як вогню. Це підтверджують люди, які аналізують психіку підсовєтської людини. Її вільний дух зламаний. Вона боїться усього. А така людина на барикади не піде. Революція — це була б боротьба усіх проти усіх. Як того хліба в совєтах мало, але на випадок революції навіть того не було б. У 1917 році було село і все ж можна було там виміняти дещо борошна за штани. Нині на випадок зміни все завмерло б, і яка сила зуміла б знову пустити все в рух? Революція — загибіль. Революція не може бути.

А тепер у зв'язку з тим українське питання: ми не встановили в час Жовтневої революції в Росії своєї незалежної держави, бо в Україні жили малороси. Дорікає дехто, чому IV Універсал попередило аж анемічних три? Народ не був зрілий до Четвертого зразу. Була б Україна нині приготована на випадок революції до IV Універсалу? Ще менше, як у 1917 році!. Може в Галичині і на Волині народ постав би. Але не на східній Україні.

Для нас, отже, дуже корисно, коли „перестройка" і „гласність" має такий повільний хід. Є нагода приготовляти нарід. Треба переводити в Україні солідну просвітянську роботу. Спроквола відкривати вічі народові на принади самостійного життя. Витягати народ із всеросійської гіпнози, у яку той нарід за 70 років підневільного панування Москви попав. Нам тут не говорити про „нескорений" нарід, бо він у масі дуже пригноблений і підневільний. Нам треба робити на еміґрації все, що можливе, щоб той нарід очунявся зі страху, і став підносити голову. У Львові вийшли тисячі демонструвати під пам'ятником Франка. Підтримували їх київлями, чи полтавці, під пам'ятниками Шевченка? Піднеслись у Києві голоси проти судження Макара? Тиша. В Києві тільки письменники підносять голос. Та яка сила в тому, коли не вторують їм маси? В балтійських країнах провідники партії йдуть за голосом народу. В Києві нема Шелестів, а малорос Щербицький сидить певно у своєму ґавляйтерському кріслі, бо свідомий, що малороси довкола нього. Сумно.

Хай Ґорбачов заводить „перестройку" і „ґласність" поволі, найповільніше. Може народ в Україні спроквола додумається до того, що жити у своїй хаті, (навіть у демократичній федерації з Москвою) було б краще, чим воно є нині, і стане підносити голову. Може прийдуть нові Шелести. Може назріє атмосфера хоч для нового І Універсалу...

Б. Шарко

КОМПОЗИТОР І ДИРИҐЕНТ А. ГНАТИШИН

Ім'я проф. Андрія Гнатишина є добре відоме на всіх континентах українського поселення як видатного композитора і довголітнього дириґента хору при церкві св. Варвари у Відні. У зв'язку з участю його хору у ювілейних святкуваннях 1000-ліття Хрищення України в Римі й дириґуванні ним особисто 600-членним хором під час св. Архиєрейської Літургії, яку відправив Папа Іван Павло II у Базиліці св. Петра в Римі 10-го липня ц.р., хочемо накреслити його мистецький портрет і з'ясувати заслуги для української культури.

Професор Андрій Гнатишин народився 26-го грудня 1906 року в Чижикові коло Львова. Після закінчення української академічної гімназії студіював філософію в Богословській академії, а згодом музику в Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові. Вчився він у Станіслава Людкевича, Галі Левицької, Нестора Нижанківського й Бориса Кудрика. Митрополит Шептицький, добачивши в молодому студентові небуденний талант, призначує йому стипендію на дальші студії у Новій Віденській Консерваторії, яку він у тридцятих роках з успіхом закінчує, а науку композиції продовжує ще у проф. Люстґартена. Поселюється напостійно у Відні, де стає дириґентом хору при церкві св. Варвари. Одружується із співачкою хору Євгенією Мороз, народженою у Відні. Обоє зразково виховують трьох дітей: Віру, Ігоря і Любку.

Щоб мати хоч загальне уявлення про творчість проф. А. Гнатишина та його значення в історії української музики, даємо короткий огляд його дотеперішньої творчої праці. Компонувати почав Гнатишин ще в гімназії („За думою дума" до слів Шевченка для чоловічого хору). В ділянці церковної музики перша його Служба Божа появилася друком у 1938 році накладом видавництва „Фольслітурґіше апостолят" у Кльостербурґу біля Відня, призначена для Духовних семінарій в Австрії й Німеччині, які плекали наш літургійний спів. Церковно-слов'янський і грецький текст зладив тодішній парох Відня, о. д-р Мирон Горникевич. Увесь наклад — 1,000 примірників — розійшовся. Під час Другої світової війни написав дві Служби Божі для чоловічого хору в дуровій і мольовій тонації й трьохголосовому укладі на замовлення о. д-ра Северина Сапруна, тодішнього директора Інституту народної творчости у Львові. Були вони призначені для українських вояків. На конкурс, проголошений Апостольською візитатурою Української Католицької Церкви в Берліні, очолюваною о. прелатом д-ром Петром Верґуном у 1943 році, опрацював Службу Божу для чоловічого хору на галицьких розспівах. Через воєнні події конкурс перервано.

Зразу ж після війни появилася Служба Божа на чоловічий хор у Канаді, що її видав дириґент Іван Трухлий. У 1966 р. вийшла друком Служба Божа для мішаного хору у віденському видавництві Й. Дерра, з усіма додатками на великі свята і час посту. Того ж року А. Гнатишин опрацював св. Літургію на мотивах Закарпатської України на основі „Ірмологіону" Івана Бокшая, виданого в Ужгороді 1906 року. На замовлення дівочого хору „Веснівка" в Торонто, А. Гнатишин написав Службу Божу у трьохголосному укладі, яку видав українською мовою 1980 року. Степан Чичула в Чикаґо. На бажання дириґента о. В. Жолкевича в Торонто, колишнього дириґента хору питомців у Львові, написав Службу Божу для дитячого хору в дуже легкому укладі. Згармонізував самоїлкову Службу Божу для хору церкви св. Варвари у Відні. На замовлення о. пароха Й. Шарого в Чикаґо написав Службу Божу на посвячення нової церкви в 1977 році. Три злучені хори під назвою Хор ім. Митрополита А. Шептицького виконали цю Службу Божу під дириґентурою самого композитора. Цю т.зв. Чикаґську Службу Божу наспівав пізніше на платівку згаданий хор під дириґентурою Юлія Позняка, а видала її парохія св. Йосифа в Чикаґо. В ній композитор використав київські й галицькі релігійні мотиви.

Ділянку церковної музики у творчості А. Гнатишина заступають також обробки Божослужб, як: Вечірня, Молебень до Пресв. Богородиці, Воскресна Утреня, гармонізація численних тропарів, кондаків і прокіменів, обробка пісень з Василіянського збірника на всі свята в році, гимни на честь святих, кантата на шану Владики Ніля Саварина в Канаді, й Патріярха Йосифа Сліпого. Власним накладом видав він збірку Марійських пісень для мішаного і чоловічого хору під заголовком: „Богородиці на славу", в якій поміщено 17 оригінальних творів та обробок включно з популярною молитвою „Богородице Діво", якою, між іншими, розпочато концерт евхаристійного конґресу у Філядельфії. До релігійних творів треба зарахувати також його обробки багатьох воскресних пісень та коляд. Оригінальним твором є псалом на слова Т. Шевченка для мішаного хору з баритоновим сольо в супроводі фортепіяну: „Чи ти мене, Боже забуваєш" та „Рука Івана Дамаскина" до слів Івана Франка, написаний з нагоди 120-річчя з дня народження поета. Це є поема у формі малої ораторії для мішаного хору й сольо (сопрано тенора і баритона) в супроводі фортепіяну і оркестри.

У ділянці світської музики професор Гнатишин написав понад 100 пісень для голосу з фортепіяном на слова українських і австрійських поетів. Деякі з них зоркестровані. Всім є відомі такі хорові твори як: „Садок вишневий коло хати" та „За байраком байрак" на слова Т. Шевченка, чи коломийка — „Я музику дуже люблю", співана здавна капелею бандуристів ім. Т. Шевченка, „Візантійським хором" під дириґентурою М. Антоновича, чи хором під дир. Ярослава Бабуняка в Англії й іншими. Славної пам'яті дириґент Лев Туркевич, що після війни об'їздив з хором „Ватра" усі країни Західньої Европи, мав у своєму репертуарі 12 пісень Гнатишина.

Андрій Гнатишин збагатив теж українську інструментальну музику. Його твори для скрипки з фортепіяном як: „Романца", „Гумореска", Капріччі „Скерцо", „Концонет" виконував часто український скрипаль з віденської опери, проф. В. Баран. Для віольончельо написав „Думку", „Весільний фраґмент", „Танок", „Фантазію на стрілецькі теми", „Коли скочу", „Коляду", і траскрипції зі скрипки, які залюбки виконував сл. п. челіст Богдан Бережницький. Камерна музика теж збагатилася його струнним квартетом на тему веснянок і тріо для скрипки, віолі і фортепіяну на колядкових мотивах. Обидва твори є записані на платівках з гаївками і колядами у виданні „Хвилі Дністра" у Клівленді.

Замітним оркестральним твором є „Українська Сюїта", написана 1942 року і виконана вперше під час Другої світової війни під накиненою ґітлерівською цензурою назвою „Східня сюїта", а після війни виконувана багато разів у віденському радіо і на концертах у Беліні й Буенос Айресі. У вимiні культур між Австрією й Канадою виконано її теж у радіо Монтреаль у 1969 році. Дальшими симфонічними творами є „Моє село" у п'ятьох частинах, дві увертюри і „Українські народні танці". У травні 1980 року проф. Гнатишин закінчив оперу „Олена", до якої сам створив лібретто на основі оповідання з панщизняних часів Маркіяна Шашкевича.

Для молоді зладив кілька співаників, як: „Рідна пісня" з фортепіяном і зазначеними акордами для гітари і акордеону, виданий у Відні у видавництві Тищенка, перевиданий в Ню Йорку і Лондоні. У 1968 році вийшов його збірник „Пісні" на слова Т. Шевченка у триголосному укладі з фортепіяном. Є в ньому 36 пісень на всі важливіші релігійні й національні свята. Для мішаного хору вийшов збірник пісень п.з. „Збірка пісень" власним накладом, усіх 17, а 1977 р. збірник для чоловічого хору п.з. „Рідні звуки" із 20 оригінальними піснями та пісенними обробками. Збірник видав Святочний Комітет, створений з членів управи Братства св. Варвари з нагоди його 70-літнього ювілею

Понад 200 оригінальних пісень і обробок Гнатишина є записані на платівках у виконанні найкращих хорів і солістів, що їх тут годі всіх називати. Більшість платівок наспівав хор св. Варвари, а вийшли вони накладом Українського Відділу Ватиканського Радіо за старанням о. ректора д-ра Софрона Мудрого, ЧСВВ, а саме: „Релігійні пісні", світські пісні під з. „Я музику дуже люблю", страстні пісні п.з. „Претерпівий за нас страсти", пісні до слів Шевченка п.з. „І живим і мертвим", Служба Божа, яку хор наспівав у студії ватиканського радіо у вересні 1979 року із знімкою хору на тлі ватиканського городу і базиліки св. Петра. У 1980 році вийшли там же коляди п.з. „Різдво в українських колядках". На цих платівках є 138 обробок, 15 оригінальних творів і дві оригінальні Служби Божі та дві оригінальні пісні на честь Богородиці.

На запрошення українських хорів побував А. Гнатишин три рази в Америці й Канаді, а українці Чикаґо відсвяткували його 70-літній ювілей окремим бенкетом.

У видавництві Й. Дерра у Відні появилися такі ж композиції Гнатишина: „Українські танці", „Пісні для голосу і фортепіяну", чотири випуски з колядами, „Христос Воскрес", „Плотію уснув", та Служба Божа на мішані хори, „Співаймо", „Гумореска" та „Колискова" для скрипки з фортепіяном, „Садок вишневий" і „Думи мої" на мішаний хор. Деякі хорові пісні, як напр. „Садок вишневий" і „Думи мої" наспівано більше хорів на кружки, а „Коломийку" наспівали хори „Ватра" під керівництвом Лева Туркевича, „Думка Л. Крушельницького, капеля бандуристів сл.п. Гр. Китастого, „Візантійський хор" під управою М. Антоновича, хор ім. Верьовки під управою А. Авдієвського й інші. Видавництво „А. Рубічек" у Відні видало обробку 10 українських пісень в німецькій мові, що є великою реклямою до нашої музаки.

(Закінчення на стор. 4)

Відбувся Франківський симпозіюм в Манітобському університеті

Вінніпеґ, Ман. (Я. Р.). — Тут відбувся другий з черги симпозіюм на канадських університетах, присвячений питанням франкознавства, офіційним організатором яких є Музей Івана Франка в Вінніпезі. Доповідачами на цих семінарах є дослідники й спеціялісти Франкової творчости в Україні.

Цьогорічна делеґація з України включала внучку Івана Франка, Зіновію Франко, дочку Тараса, колишню співробітницю Інституту мовознавства Академії Наук УССР, та Федора П. Погребенника, доктора філологічних наук та співробітника Інституту літературознавства АН УССР. Обоє доповідачі вперше в Канаді й на Заході.

В Вінніпезі вони виступали двічі — в неділю, 25-го вересня, ц.р. перед ширшою громадою, в головній вінніпезькій бібліотеці, а наступного дня перед студентами й викладачами Манітобського університету. Оба виступи організував Славістичний відділ цього університету.

Виступи перед громадою мали загальний характер, у якому доповідачі торкалися питань нової „відлиги" в СССР, а зокрема в Україні. З. Франко говорила про статус української мови й культури, а Федір Погребенник з'ясував теперішні пляни перевидань української клясики.

Питання торкалися загальних перспектив та засягу течій „демократизації" серед українського суспільства й ставлення офіційних чинників — партії та київського уряду — до нових процесів. Слухачів цікавив конституційний статус мови в усіх її аспектах: на університетах, в інститутах, Академії Наук, у дитячих садочках та республіканській адміністрації. Доповідачі обширно інформували слухачів про загальну реакцію української інтеліґенції та всіх прошарків суспільства на процеси гласности, з чого можна було зробити висновок, що в Україні існує три категорії ставлення до нової відлиги: група, яка активно включається в новий рух і вимагає конкретних заходів щодо оновлення стану, сеґмент тих, що вичікують, і група, що ставиться неґативно до нових „українізаційних" рухів в УССР.

Перед університетською авдиторією доповідачі виступали з докладами на специфічні теми в своїх професійних ділянках. Ф. Погребенник говорив про першу фазу української іміґрації до Канади та ролю Івана Франка в цьому переселенні, а З. Франко, про джерела експресивности поетичної мови Франка.

Д-р Погребенник підійшов до своєї теми з позиції святкової методології і журналістичного жарґону, іґноруючи джерельний матеріял і наукову об'єктивність. Цим він продемонстрував течію української совєтської антигласности в середовищі Академії Наук УССР.

Доклад З. Франко про естетизм і стилістичні засоби Івана Франка був втриманий у рамках академічного підходу й інтерпретації. Вона, в сконденсованій і чіткій презентації, вклала поета з загальноевропейську літературну тканину, видвигаючи його поетичну індивідуальність. Цей виклад був свіжим подувом і підходом до Франка й до франкознавства, який проілюстрував існування наукового потенціялу українського літературознавства. Члени делеґації відвідали „ліві" й „праві" українські громадські й культурні інституції Вінніпеґу та перші з українських совєтських вчених дали інтерв'ю на місцевому телебаченні в рамках українських програм.

Останній симпозіюм засвідчив, що українське літературознавство може вийти зі стану застою тільки тоді, коли воно позбудеться тягару ідеологізмів і пічне шукати об'єктивної аналізи й синтези явищ.

ГОЛОВА ПІДПІЛЬНОЇ профспілки „Солідарність" Лєх Валенса погодився виступити у телевізійній дебаті з головою урядової профспілки Альфредом Міодовічем, членом Політбюра, який прямо викликав Валенсу на „двобій" в урядовому виданні „Трибуна Люду". Можливо, що у словній фразеології Валенса може програти бій з вишколеним комуністичним політруком, але на цій передачі напевно виграє ідея існування віллньої профспілки, позбавлена контролі диктаторської Комуністичної партії, яка хоче контролювати усі існуючі в країні організації, — кажуть прихильники „Солідарности". Покищо не встановлено дати публічної дебати. Компартія правдоподібно вважає, що це добра ідея, бо інакше партійні політруки не виходили б з нею на сторінки преси. У Польщі тепер очікують хто зробить перше потягнення.

Композитори з України у Філядельфії

Філядельфія (І. Д.). — В п'ятницю, 4-го листопада Філядельфію відвідали композитори з України Євген Станкович, Олег Кива та Володимир Загорцев.

Вітаючи гостей від УКО-Центру, д-р Олександер Черник підкреслив, що українська громадськість, мабуть, ще не усвідомлює можливих наслідків перебудови в СССР і її значення для української діяспори. Хочеться надіятися, що сьогоднішня — неможлива донедавна — зустріч залишиться й надалі кращим з наслідків перебудови.

Від Української Музичної Асоціяції гостей з України привітав Роман Мац. Він представив присутнім відомого в Америці й Канаді композитора Вірка Балея, якому фактично завдячується цю зустріч з „живими" представниками музичного мистецтва в Україні.

Присутні на вечорі біля 60 осіб мали нагоду познайомитися із зразками творів із магнітофонного запису та короткою творчою біографією композиторів-гостей.

Дещо з подробиць ...

(Закінчення зі стор. 1)

відзначувань Тисячоліття у Вашінґтоні 8-го жовтня ц.р. українська делеґація зайшла до совєтської амбасади. Їхню присутність в амбасаді попередило рішення, що його прийняли на сходинах Ділового Комітету 10-го вересня, де було сказано, що голова Ділового Комітету може піти до совєтської амбасади, якщо вважатиме, що такий крок причиниться до реклями в пресі. І хоча не дозволено представникам преси увійти до амбасади, д-р Ю. Солтис, кермуючись тим, що було запевнення з телевізії чекати під амбасадою, постановив піти на „переговори". І так на зустрічі, під час дискусії, з першим секретарем совєтської амбасади Ігорем А. Хріпуновим були присутні: д-р Ю. Солтис, о. Йосиф Денищук, о. Тарас Лончина та о. Григорій Підгорець.

Згадуючи зустріч у совєтській амбасаді, д-р Солтис вказав на різні становища української делеґації та секретаря амбасади. Голова Ділового Комітету домагався в амбасаді присутности репрезентантів преси, але д-р Хріпунов йому відмовив, сказавши, що в них є свої „зарядження". В ході дальшої розмови д-р Солтис вказав на те, що в інтересі Совєтського Союзу є дати свободу Українським Церквам, тим більше в зв'язку з гласністю — інакше в світі втратять довір'я до обіцянок совєтського уряду. Голова Ділового Комітету теж сказав про спроби святкування 1000-річчя у Гошові і Зарваниці, яким ставила перешкоди совєтська влада. Д-р Солтис підкреслив, що з боку вірних у СССР є бажання мати свободу і бути відокремленими від Російської Православної Церкви, тим більше, що українці вважають Російську Православну Церкву знаряддям совєтського уряду в його спробі русифікувати Україну. Голова Ділового Комітету теж заявив, що у випадку неґативної настанови Совєтського Союзу до цієї справи — українці у вільному світі надалі продовжуватимуть натиск на пресу і на публічну опінію, вказуючи на переслідування, які ще відбуваються в Україні. Голова Ділового Комітету домагався, щоб лист від Екзекутиви Крайового Комітету потрактували серйозно, щоб його передали Ґорбачову і що Крайовий Комітет очікуватиме на відповідь. Вкінці о. Лончина пригадав д-рові Хріпунові про арешти і переслідування у Львові.

Після того говорив д-р Хріпунов. У відповідь він сказав, що тому, що на Україні немає багато вірних — релігійні реформи проходять поволі. Це виправдання зразу відкинув д-р Солтис, вказавши на інформації, що останньо приходять на Захід. Секретар совєтської амбасади сказав, що не бачить тут ніякої проблеми, коли, наприклад, член Комуністичної партії є віруючим, але на це голова Ділового Комітету йому відповів, що він не прийшов дискутувати над цими проблемами. Тоді д-р Хріпунов заявив, що в майбутньому в цій справі совєтський уряд проводитиме переговори з Церквами Совєтського Союзу, на що д-р Солтис відповів, що нереально говорити нині про переговори, коли Українські Церкви в СССР існують нелеґально. „Дайте їм свободу і тоді ведіть переговори", — заявив голова Ділового Комітету. Дискусія закінчилася виміною візитівок і запевненням секретаря совєтської амбасади, що лист напевно передадуть Горбачову, але чи Діловий Комітет дістане на нього відповідь — невідомо. Вкінці він запропонував репрезентантам Ділового Комітету взяти дарові матеріяли про 1000-річчя Росії та інші брошури.

Розмови, пояснив д-р Солтис, велися англійською мовою. Найбільше на д-ра Хріпунова зробила враження заява, що українці діяспори робитимуть натиск на публічну опінію у зв'язку з переслідуванням Українських Церков в СССР. В заключенні він перестеріг словами: We'll keep up the pressure". Становище, що його зайняла в совєтській амбасаді українська делеґація, — сказав д-р Солтис, — це ж основна позиція і лінія Крайового Ділового Комітету протягом трьох років, де у всіх своїх комунікатах, він виступав і стояв в обороні переслідуваних Українських Церков в Україні — Православної, Католицької і Протестантської. І при тому голова Ділового Комітету підкреслив вдячність усім українським громадянам, які підтримали Діловий Комітет у соборницькій праці.

Д-р Ю. Солтис повернувся до останніх рішень Ділового Комітету, що їх винесено на сходинах 5-го жовтня ц.р., тобто щоб ще існувати протягом 1989 року, бож є ще багато речей до пророблення, щоб завершити намічену працю. Однією з них є видання пропам'ятної книги, а з цим Діловий Комітет знову звертається надсилати світлини та репортажі із своїх поодиноких імпрез до канцелярії Ділового Комітету в Ню Йорку: 63 4 Ave., New York, N. Y., 10003. Склад редакційної колеґії буде своєчасно проголошений. Постановлено теж замкнути бюро у Вашінґтоні, виключити телефон і передати всі матеріяли до канцелярії у Ню Йорку для їхнього евентуального використання у пропам'ятній книзі, а опісля переслати їх до бібліотеки в Бавнд Бруку. Сьогодні є вже 10 томів матеріялу для використання тих, хто цікавиться такими речами. З будь-якими справами д-р Солтис переказав звертатися до канцелярії в Ню Йорку або до нього на число телефону: (516) 538-4913.

Д-р Солтис був уповноважений зборами звернутися до голови Президії д-ра Юрія Старосольського, щоб він подумав над скликанням Президії у 1989 році, аби члени Ділового Комітету могли перед нею і перед громадянством скласти звіти із своєї праці.

Щоб якнайкраще та найчіткіше зілюструвати цілі та завдання Крайового Ділового Комітету — конечно зацитувати в перекладі з англійської мови слова із промови д-ра Ю. Солтиса 8-го жовтня ц.р. під час відзначування Тисячоріччя у Вашінґтоні: „Ми завжди повинні намагатися зображувати наш ювілей в його вірній історичній та моральній перспективі, постійно підкреслюючи несправедливість, що існує у Совєтському Союзі. Бож тільки цим шляхом, впливаючи на публічну опінію, ми зможемо спонукати тих, хто є відповідальним за доконання злочинів — сповнити їхні недавні обіцянки перевести потрібні зміни. Треба постійно вказувати на те, що становище уряду щодо контролі Російської Церкви над Українською Православною, Католицькою і Протестантською є неморальне. Тому ми домагаємося негайних реформ — надання незалежного статусу всім нашим Церквам в Україні. Не забуваймо, що на довшу мету — правда завжди тріюмфує над тиранією. Надіймося, що невдовзі переможе справедливість і здійсняться бажання вірних по всьому світі".

Листопадовий апель пластової станиці в Баффало

*...Листки падуть на землю...
— як тіла героїв — тихо і густо...
В церквах правлять панахиди, і свічки
підносять дріжачі руки до неба.
Тоді я знаю — є Листопад...*

В неділю, 30-го жовтня ц.р., зразу по Св. Літургії та Панахиді, яка відправлялася в намірені поляглих героїв Великого Чину Листопада і в якій численну участь в пластових одностроях взяли члени пластової станиці, в пополудневих годинах цього ж дня на пл. оселі Новий Сокіл відбулася пластова збірка — апель. Це вже ввійшло в традицію пл. станиці, бож рік-річно без огляду на погоду виїжджає пластунство на Новий Сокіл, щоб апелем відзначити славні роковини Листопадового Чину. Таке святкування на лоні осінньої природи, де стільки чару й краси, краще промовляє та міцніше закарбовується у молодих душах пл. молоді і дітей-новацтва.

І справді, цей день апелю видався немов у казці. Красуня осінь своїм мистецьким пензлем розмалювала довкілля теплими фарбами — ясно-жовтими й багряними, а розсипані листки дерев на стежинках і полянах нагадували пишний килим. Кожний ступав обережно, щоб не зрушити цієї краси природи.

Мабуть, в такій красі зачарованих днів листопада на рідній землі 1918 року проходила боротьба, падали жертви, зродилася слава. І він, Перший Листопад, став символом віри-героїзму!

Звітом до станичного пл. сен. Ярослава Пришляка ст. пл. Мирон Депутат відкрив святочний апель. Ватру запалила пл. учасниця Христя Бурда. Під звуки сурми, яку загравав нов. Адріян Депутат, на струнко, мовчанкою вшановано пам'ять героїв. В палаючу ватру під гомін стрілецької пісні „Гей у лузі червона калина похилилася" вкинено калиновий вінок. Змістовну промову виголосив зв'язковий ст. пл. Андрій Дмитріюк (Бурл). Вірші-деклямації про Листопад виголосили пл. юнаки Юрій Правак і Олесь Плешкевич, новаки Альо Депутат, Данило Пашковський, Тарас Тютюнник і Петрусь Гаврилюк. Виголошені декламації переплітались стрілецькими піснями у виконанні усіх присутніх.

На закінчення з коротким словом виступив станичний. Вказуючи на новака Тарасика, він сказав: „Ця пластова дитина — новак, це найкращий примір для нас присутніх і тих, яких тут немає. Щоб бути присутнім на пл. апелі, Тарасик залишив усі принади сьогоднішнього дня — вигоду хати, тепло, телевізію, яка породжує лінивство. А його батько, не зважаючи на 30-милеву дорогу, прибув на Новий Сокіл, дав примір найкращого батька для своєї дитини, тим самим знаючи та розуміючи пл. виховання, яке є нерозлучним з національним. Сьогодні Пласт як ніколи потрібний українській спільноті. Він мусить мати людей сильної волі і характеру, патріотів з ідейно-національною свідомістю. Також згадаймо у цій святочній ватрі, плекаймо та ширім пам'ять про найбільшого Добродія і Опікуна пл. молоді святця Божого і українського народу Митрополита Андрея Шептицького".

Промову на Листопадовому апелі виголошує ст. пл. Андрій Дмитріюк. Біля нього ст. пл. Мирон Депутат.

На дворі ставало холодніше і день схилявся до сумерку... Зі сірого неба білими метеликами на землю злітали перші сніжинки... З горіючої ватри по поляні стелився синявий дим... І стало немов у святині, запахло кадилом. Люди вдивлялися у полумінь ватри, з якої вогненними зірками-язичками з тріскотом підносилися вгору, у небо...

На закінчення пролунали могутньо слова національного гимну, і немов віщим голубом з'явилися дорогі гості з України, які недавно прибули на відвідини до рідних, щоб побачити, почути, повірити і переказати „що Пласт — наша гордість, що в Пласті росте новий люд і для України його труд".

На прощання у сльозах і обіймах гості з любої України прошепотали: „Робіть так дальше... не переставайте,.. ми передамо привіт, а день нового Листопада, можливо, ближче, ніж можна сподіватися!"

Братчик Славко

Свято 1-го листопада у Трентоні

У неділю, 6-го листопада, громада Трентону відзначила чин Першого Листопада 1918 року. В усіх чотирьох українських церквах неслися до Бога молитви за героїв, які життя своє віддали у нерівній боротьбі за волю українського народу, а священики у своїх проповідях розповіли вірним про історичні події 1-го листопада 1918 року та їх значення для нашого народу.

По полудні того ж дня у залі української католицької церкви св. Йосафата відбулася святочна академія. Ст. Шилкевич відспівав американський національний гимн, а акомпаньювала йому Попович. Проклямацію Української Національної Ради та Звернення до населення Львова прочитали пластуни Наталка та Роман Сеники.

Голова громадського Комітету Б. Скорупська, привітавши присутніх, відкрила свято і попросила д-р Лярису Кий-Лозинську виголосити святочну доповідь.

Молода професіоналістка, громадсько-політична активістка у своїй доповіді зуміла дуже цікаво, змістовно та поетично передати перебіг подій 1918 року, давши до того історичне тло, на якому вони зродилися. Вона говорила про те, що акт 1918 року не був раптовний зрив, а обдуманий державний чин, про всенаціональне піднесення у Галичині та про хоробрість січових стрільців. Свою доповідь д-р Л. Кий-Лозинська дуже влучно переплела цитатами поета Р. Купчинського та письменника М. Черемшини. Авторка зробила висновок, що однією з причин нашої програної боротьби 1-го Листопада та січневих змагань 1918-1919 рр. була байдужа чи радше ворожа настанова вільного світу до наших національних змагань. Тут вона, нав'язуючи до вільного світу, сказала: „А як виглядає постава вільного світу тепер? На жаль, треба ствердити, що відношення є набагато краще, як було. Ми багато чуємо про стремління балтійських народів до їхньої самостійности, про заворушення у Вірменії і про... українських нацистських коляборантів... Ніхто тут не пише і не подає по радіо чи телевізії про відзначення Листопада 40-тисячною масою народу минулого вівтірка на зруйнованих могилах Личанівського цвинтаря у Львові. А святкування 1000-ліття в Україні, а Великий голод? Ми читаємо про ці події у своїй пресі, а чужа, як і колись, промовчує". У заключенні доповідачка закликала: „Ми не можемо обмежитися лише до святкування 70-ліття листопадового Чину чи проголошення самостійности і соборности української держави 1918-1919 рр., але мусимо рішуче зареагувати на таке промовчування та ігнорування американською мідією та урядом ЗСА теперішніх подій в Україні. Віримо, що по страстях Великої П'ятниці мусить прийти Воскресна Неділя українського народу".

У художній частині взяли участь: хор Першої української євангельсько-баптистської церкви у Трентоні. Під керівництвом диригента Раїси Котляр цей хор виконав кілька релігійних пісень. Від цієї ж церкви родина Поповичів — батько, мати та їхній талановитий десятирічний синок також виконали кілька пісень. Хор української католицької церкви Благовіщення Пресв. Діви Марії з Мельроз Парку під керівництвом диригента Ігоря Кушніра виконав цілий ряд стрілецьких та народних пісень.

Дуже зворушила присутніх мистецька деклямація Володимири Кавки вірша „Ой, впав стрілець".

Доповідь, як і мистецька частина, були дуже добрі і публіка заслужено нагороджувала виконавців оплесками. Свято закінчили спільним відспіванням українського славня „Ще не вмерла".

До успіху свята спричинився й Іван Микитин, який, як завжди, гарно удекорував сцену, що позитивно вплинуло на присутніх та викликало відповідний святковий настрій, а Панасюк, член громадського комітету, та членки 11-го Відділу СУА приготували смачний буфет. Під час перекуски дир. І. Кушнір подякував жінкам та разом з хором заспівав їм „Многая літа".

Б. Скорупська

30-ліття Українського музею в Дітройті

Зліва: куратор Р. Дацко, о. ігумен М. Стельмах, С. Кікта.

У неділю, 23-го жовтня, в Українському Культурному Центрі у Воррені, Миш. відбувся бенкет з нагоди 30-літнього існування Українського музею-архіву в Дітройті. Представники організацій і приватні особи, прихильники української культури, прибули, щоб вшанувати неоціниму працю малої горстки людей, а особливо фундатора і основника, невтомного куратора Романа Дацка. Програмою проводив інж. Ярослав Кривий. Молитву перед обідом проказав о. ігумен Михайло Стельмах, ЧСВВ, — парох церкви Непорочного Зачаття. Головну промову виголосив Степан Кікта — гість в Клівленду, відомий музейник і філателіст. У своїй промові С. Кікта з'ясував усі трудноші існування музею на чужині, бо фонди полягають виключно на добровільних датках, а кваліфіковані особи працюють без винагороди та ще й своїми фінансами підтримують цю важливу інституцію. І так, у 1958 році ентузіяст Роман Дацко започаткував скарбницю мистецтва, культури й архіву, що при помочі своєї пок. дружини Іванни роками розбудовував далекосяжний проєкт. Протягом років збільшувалася кількість жертводавців, фундаторів й спонзорів, історичних експонатів, книг, документації, і зайшла потреба ще одного приміщення. Саме 1978 року збудовано Український Культурний Центр у Воррені, якого управа призначила приміщення для філії-вітки вже існуючого музею. Нині оба відділи успішно просперують. Тому що 30-ліття музею збігається з недалеким 80-літтям куратора Романа Дацка, то С. Кікта закінчив свою промову многоліттям для Ювілята, а присутні піднесли тост за його здоров'я. Мистецьку частину програми заповнила молоденька д-р Зірка Калинич і виконала такі точки на фортепіяні: Ескіз (в дорійському ладі) Лисенка, Елегія — Заремби, Соната — Алегро Моцарта, Прелюд Шопена, Фюр Елізе Бетовена. Відтак слідувало слово куратора Романа Дацка, в якому він висловив подяку усім спонзорам за співпрацю в розбудові музею і гостям за звеличання цього свята, а також підкреслив, що в Україні музеї пофальшовані, в яких не побачиться боротьби за визволення України з-під Московської неволі. Немає там експонатів про українське військо, немає документацій про світлу добу гетьмана Мазепи, Листопадового Чину, історії Січових Стрільців, або документації Української Народної Республіки і багато більше. Усе це ми зберігаємо у нашому архіві для майбутніх поколінь і для вільної України. Опісля управа Музею нагородила куратора Романа Дацка Грамотою вдячности, а це була мила несподіванка для нього. Тоді куратор роздав почесні грамоти багатьом особам за їхню підтримку музею.

В останній точці програми дир. музею — Воррен Ірина Захарків пригадала гостям, що в архіві знаходяться численні рідкісні старинні документи та експонати, з яких вичислила лише кілька, а саме: ікона Києво-Печерської Успенської лаври, що віддзеркалює усі релігійні свята в році. Купив цю картину пан Королишин в Чикаго на світовій виставці за 500 дол. 1933 року від москалів, коли вони обдарували в Україні церкви і привезли ті речі на ліцитацію як „рашен айтемс". Є у нас грамота прав людини для України, видана польським урядом 1863 року у Варшаві, що гарантувала рівноправність віровизнання, право посілости і навчання рідною мовою в школах. До територіяльних старинних документів між іншими належать такі мапи: мапа старинного Перемишля 1321 р., мапа Козацька Земля 1635 року, мапа старинного Львова 1526 року і мапа Українських козаків, видана французьким географом Сансовим 1674 року. Знаходиться у нас теж документ з оригінальним підписом Михайла Грушевського, колишнього президента вільної України. Між дуже старинними виданнями є Св. Літургія, написана старослов'янською мовою і книга ця підписана Митрополитом А. Шептицьким 1901 і 1925 рр., як також наш Кардинал Йосиф підписав її 30-го липня 1968 року під час Молебня в Кобо Голл. Також до цінних книг належить Псалтир, написаний старослов'янською мовою на 610 стор. Особливо пам'яткова є книжка „Царський в'язень про Митрополита Андрея Шептицького 1914-1917 рр., та цікавий український календар, виданий в Петрограді українською мовою 1917 р. Між старинними скарбами нашого архіву знаходиться „Слов'янська Граматика написана Іваном Ужевичем студентом теології Знаменної Паризької Академії в Парижі від народження Сина Божого 1643 року". До сантиментальних експонатів ми зачисляємо надзвичайно рідкісний медальйон Белзької Божої Матері року 1882 — сучасної Ченстоховської Божої Матері. Архів наш теж зберігає оригінальний документ повітового суду Української Народної Республіки, який засвідчує, що Теодозія Билівна (моя пок. мати) є затруднена головною секретаркою в цьому суді, підписаний суддя Скибінський 17 серпня 1919 року і печатка „Начальство Повітового Суду у Вишнівчинку — УНР". Є тут оригінальний „Білет Державної Скарбниці України" в сумі 1000 гривень, який був виданий 1920 року і важний до 1933 року. Зберегла цей Білет моя пок. мати з часів коли працювала в суді вільної України. („Білет Державної Скарбниці" — це те саме, що американські державні бонди). Програму нашого бенкету закінчено молитвою, яку проказав о. д-р Севастіян Сабол, ЧСВВ.

Слід згадати, що між чисельними візиторами наш Музей теж відвідала Міс Америка Кей Лані Рафко 16 жовтня ц. р.

Ірина Захарків

Меценати...

(Закінчення зі ст. 2)

жертводавець, що сам вмирає, але рівночасно рятує життя іншого, то нехай зілюструє такий дійсний випадок, що стався у місті Атланті. У нещасливому мотоциклевому випадку загинула молода, 18-літня дівчина, яка на свому лайсенсі водія дала свою згоду на вжиток своїх органів до трансплянтації. У тому часі вдова, мати єдиної 16-літньої доні, хронічно хворої на серце, чекала на таке здорове серце вже довгими місяцями, а в останньому часі, коли лікарі не обіцяли довшого життя як шість місяців, мати з хворою донею спровадилась з провінції до згаданого міста та майже безнадійно чекала на трансплянтацію для своєї доні. Добігав до кінця обіцяний час життя — шостий місяць. І саме в тому часі стався оцей нещасливий випадок і мати дістала повідомлення про доставу до шпиталя органу серця... Доня перебула щасливо цю складну операцію, а місяць пізніше, проходжуючись разом, щасливо всміхались одна до одної, а їх обличчя проміннювали з радости й вдячности для тієї дівчинки, що своєї смертю врятувала життя іншої. Обидві мама й доня безмежно щасливі й вдячні, згадували найперше жертводавця за благородну жертву, а далі маму за її згоду на таку жертву й молились постійно за своїх, хоч невідомих їм, меценатів життя.

Композитор...

(Закінчення зі ст. 2)

В Римі вийшли платівки: „Козацькі пісні", „Молебень до св. Володимира" Релігійні пісні з панахидою і стрілецькі пісні, наспівані хором св. Варвари.

У 1985 році закінчив дитячу оперу в одній дії „Бабусина пригода" на слова О. Олеся. Того ж року написав кантату „Хрещення України" на слова Євгена Крименка для хору „Прометей" у Чикаго — хорове сольо з великою оркестрою та „Воздаймо славу Богові" (псалом 95-98) для чоловічого і мішаного хору, що його виконав збірний чоловічий хор у складі якого є 400 співаків у Альберт Голл у Лондоні 29-го травня ц.р. під диригентурою Ярослава Бабуняка. У 1987 році підклав під ноти з нагоди 1000-річчя Хрищення України псалми — 92, 97, 102 — п.з. „Господь царює".

Як диригент здобув собі А. Гнатишин найбільшу популярність із своїм славним віденським хором св. Варвари, що з ним від 1956 року дав численні концерти у Відні й інших містах Австрії та в Мюнхені, де виконував Служби Божі по великих католицьких церквах.

Виступи в австрійському радіо і телебаченні зробили його ім'я широковідомим. За свої заслуги композитор отримав від австрійського міністерства культури титул професора, від Папи Івана XXII срібний хрест „La Croce pro Ecclesia et Pontifice", від Папи Павла VI медалю заслуги „Бенемеренті", а від віденського Крайового Уряду" „Золотий Хрест Заслуги у 1977 році. Під час перебування у Нюарку у 1965 році отримав від посадника міста золотий ключ. Професор Гнатишин є почесним членом хорів: „Думка" в Ню Йорку, „Дніпро" в Клівленді, „Чайка" в Мельборні, „Трембіта" в Дітройті, та почесним диригентом хору св. Івана Хрестителя в Нюарку. У 1985 році напередодні свого 80-ліття він отримав від Папи Івана Павла II титул Лицаря-Командора Ордену св. Сильвестра-Папи. Ці численні відзначення Апостольської Столиці підкреслюють заслуги нашого мистця на полі церковної музики. В часі ювілейних святкувань 1000-ліття Хрищення України в Римі маестро проф. Гнатишин диригував хором св. Варвари в суботу, 11-го липня ц.р. перед Базилікою св. Петра на молебні до св. Володимира його укладу, а в неділю диригував хором, у складі якого було 600 співаків під час архиєрейської св. Літургії в соборі св. Петра, яку відправив Папа в сослуженні кардиналів і єпископів.

Проф. Андрій Гнатишин працює над споминами. Вони будуть документацією його плодовитого життя і цінним вкладом до історії української музики. Бажаємо вельми заслуженому і невтомному маестрові ще багато мистецьких успіхів у доброму здоров"ї на славу української культури.

ПОМИЛКА В ПРІЗВИЩІ

У рубриці „З листів до редакції" п.з. „В пошану приятельки" („Свобода", ч. 219, 17-го листопада ц.р.) прізвище авторки листа — Варвара Діберт. — Ред.